

Informaatiotutkimuksen päivät 2010

21. - 22. lokakuuta, Tampere

ABSTRAKTI

Isaksson, Eva

Tähtitieteen tutkimusyksiköt vertailussa

Eva Isaksson, Helsingin yliopiston kirjasto, Kumpulan kampuskirjasto

Eva.Isaksson@Helsinki.fi

Tähtitieteen viitetietoja on koottu varsin pitkään ja systemaattisesti jo ennen NASA:n rahoittaman Astrophysics Data System (ADS) -tietokannan käynnistämistä 1992. Kaikkien avoimesti käytettävissä oleva ADS on tähtitieteen tutkimuksen arvioinnissa ISI:n Web of Science -tietokantaa kattavampana pidetty.

Vuonna 2006 kokosin sekä ADSista että ISIsta neljän suomalaisen tähtitieteen tutkimusyksikön kaikki vertaisarvioidut julkaisut 1995–2006 (Isaksson 2007, 111). Koska affiliaatioita ei ole kirjattu tietokantoihin luotettavasti, tarkistin että ainakin kaikki laitosten julkaisuluetteloista löytyvät vertaisarvioidut artikkelit olivat mukana. Lisäksi etsin julkaisuluetteloista pois jääneitä artikkeleita viitetietokannoista. Tätä varten sain käyttööni mahdollisuuden hakea ADS-tietokannasta affiliaatiokentän mukaan.

Kaikkiaan suomalaisia tähtitieteen julkaisuja kertyi 918. Pääosin ADS ja ISI antoivat lähes samat tulokset, erona se että ADS löysi joitakin tähtitieteen julkaisuja joita ei löydy ISI:stä, ja vastaavasti ISI kattoi paremmin tähtitieteen reuna-alueiden julkaisut.

Vertailun mukaan Turun yliopiston Tuorlan observatorio sijoittuu parhaiten sekä julkaisujen että saatujen viitteiden määrissä arvioituna, mutta Helsingin yliopiston tähtitieteen laitos ei häviä sille merkittävästi. Oulun yliopiston tähtitieteen tutkimus ja Helsingin teknillisen korkeakoulun Metsähovin radiotutkimusasema jäivät pieninä yksikköinä näistä jälkeen, mutta ne ovat parantaneet asemiaan tarkastelujakson loppua kohden.

Yliopistouudistuksen myötä yksiköitä on yhdistetty suuremmiksi. Esimerkiksi Helsingin yliopiston tähtitieteen laitos sulautui 1.1.2010 Fysiikan laitokseen. Miten tähtitieteen tutkimuksen seuranta onnistuu, mikäli tutkijan affiliaatio ei anna riittävästi tietoa spesifin tutkimusalan tunnistamiseksi viitetietokannan tiedoista?

Suomalaisten tähtitieteilijöiden artikkeleista 1995–2004 kaikkiaan 43 % julkaistiin yhdessä ainoassa lehdessä (Astronomy & Astrophysics). Tein 2009 uuden vertailun (Isaksson 2010, 116), johon etsin kaikki suomalaisen affiliaation omaavat julkaisut ko. lehdessä 1995–2009. Mukana oli myös muiden kuin neljän suurimman tähtitieteen tutkimusyksikön julkaisuja. Koska kaikki ko. lehden artikkelit ovat oletusarvoisesti tähtitieteen artikkeleita, saadaan vertailuun mukaan myös ne yksiköt, joihin tähtitieteen tutkimusyksiköjä on yhdistetty.

Yhteen lehteen ja yhteen tietokantaan rajattu haku on huomattavasti nopeammin toteutettavissa kuin aikaa vievä kaikkien tähtitieteen julkaisujen kerääminen. Lisäksi tiettyyn suureen tähtitieteen julkaisuun keskittymällä vältetään oppiaineiden rajankäyntiin liittyvät

epävarmuudet. Vieläkin tarkempia tuloksia olisi saatu ottamalla mukaan kaksi muuta lehteä (Astrophysical Journal, 11 % suomalaisten artikkeleista ja Monthly Notices of the RAS, 10 %), jolloin aineisto olisi edustanut noin 2/3 suomalaisten tähtitieteilijöiden refereerijulkaisuista.

Saadut tulokset ovat samansuuntaisia kuin aiemmin, mutta kaksi suurta (Tuorla ja Helsinki) nousevat entistä selvemmin omalle tasolleen. Jää nähtäväksi, säilyykö niiden vahva asema myös lähivuosina. Aseman vahvistumisen tai heikentymisen tulevassa uudessa vertailussa voidaan katsoa osoittavan, onko tähtitieteen tutkimus hyötynyt yliopistouudistuksesta.

Lähteet

Isaksson, Eva (2007). Bibliometric evaluation of Finnish astronomy. Library and Information Services in Astronomy V, ASP Conference Series, Vol. 377 (toim. S. Ricketts, C. Birdie & E. Isaksson), s. 111. San Francisco: Astronomical Society of the Pacific. URL: <http://helda.helsinki.fi/handle/10138/1166>

Isaksson, Eva (2010). Bibliometric Evaluation of the Changing Finnish Astronomy. Library and Information Services in Astronomy VI, ASP Conference Series, Vol. 433 (toimi. E. Isaksson et al.), s. 116. San Francisco: Astronomical Society of the Pacific. URL: <http://arxiv.org/abs/1006.1714>